

**DİN EĞİTİMİNDE
ÇAĞDAŞ KONULAR**

DEĞERLER EĞİTİMİ MERKEZİ YAYINLARI
© Eserin Her Türü Basım Hakkı Anlaşmalı Olarak
Değerler Eğitimi Merkezi Yayınlarına aittir.

ISBN: 978-605-4036-34-9
Sertifika No: 17576

Kitabın Adı
Din Eğitiminde Çağdaş Konular

Editör
Prof. Dr. Mustafa Köylü

Yayın Koordinatörü
Yrd. Doç. Dr. Mahmut Zengin

Kapak Tasarımı & Sayfa Düzeni
Zehra Gümüş

Baskı-Cilt
Esen Ofset
Ziya Gökalp Mh. İkitelli O.S.B.
Atatürk Bulvarı No: 50/G
34490 Başakşehir-İstanbul
Sertifika No: 12676
Tel: 0212 549 25 68 (Pbx)

Dem Yayınları Ensar Neşriyat Tic. A. Ş. Organizasyonudur.

1. Basım
Eylül 2012 / 1000 adet basılmıştır.

İsteme Adresi
Kızıtaşı Cad. No: 10 Fatih / İstanbul
Tel : (0212) 491 19 03 – 491 19 04 Faks : (0212) 491 19 30
www.ensarnesriyat.com.tr ensar@ensarnesriyat.com.tr

DİN EĞİTİMİNDE ÇAĞDAŞ KONULAR

Ed. Prof. Dr. Mustafa Köylü

İstanbul, 2012

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ..... 9

KÜRESELLEŞME, ÇOKKÜLTÜRCÜLÜK VE DİN

EĞİTİMİ / *Nurullah Altaş*..... 17

- A. Küreselleşme ve Yerelleşmenin Kültürler Üzerine Etkileri 19
- B. Küreselleşme ve Yerelleşmenin Dinler Üzerine Etkileri..... 21
- C. Küreselleşme ve Yerelleşmenin Din Eğitime Etkileri..... 32

DİNİ ÇOĞULCULUK VE DİN EĞİTİMİ / *Mustafa Köylü*..... 47

- A. Dinî Çoğulculuğun Tanımı, Tarihî Gelişimi ve Ortaya Çıkış Nedenleri..... 48
- B. Dinî Çoğulculuğun Felsefî ve Teolojik Boyutu..... 58
- C. Dinî Çoğulculuğun Temel Prensipleri 61
- D. Dinî Çoğulculuğa İlişkin Eğitim Modelleri..... 66
- E. Dinî Çoğulculuğun Geleceği..... 74

**DİN EĞİTİMİNDE ÇOĞULCULUK VE YAPILANDIRMACILIK:
TÜRKİYE ÖRNEĞİ** / *Recep Kaymakcan*..... 81

- A. Din Eğitimi ve Yapılandırmacı Öğrenme Kuramı..... 83
- B. İslam İçerisinde Çoğulluk: Alevilik Öğretimi 90
- C. Diğer Dinlerin Öğretimi..... 94

YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM VE DİN ÖĞRETİMİ

<i>Mahmut Zengin</i>	103
A. Öğrenme Kuramlarındaki Gelişmeler ve Programlara Etkisi	105
B. İlköğretim DKAB Öğretim Programının Temele Aldığı Bir Yaklaşım Olarak Yapılandırımcılık	107
C. Yapılandırımcı Yaklaşım ve Din Öğretimi	110
D. Yapılandırımcı Öğretim Tasarımı ve İlköğretim DKAB Öğretim Programı	113
E. Öğretmen Görüşleri Bağlamında İlköğretim DKAB Programı	125

VATANDAŞLIK EĞİTİMİ VE DİN EĞİTİMİ / Bayramali Nazıroğlu....135

A. Vatandaşlık	136
B. Vatandaşlık Eğitiminin Mahiyeti ve Tarihsel Gelişimi	137
C. Vatandaşlık Eğitiminin Amacı.....	143
D. Vatandaşlık Eğitimi ve Din Eğitimi Arasındaki İlişkinin Mahiyeti.....	146
E. Türkiye’de Vatandaşlık, Eğitim ve Din	155

AVRUPA BİRLİĞİ VE DİN EĞİTİMİ / İbrahim Turan 171

A. Avrupa Birliği’nin Tarihi Gelişimi	173
B. Avrupa Birliği’nin Yetki Alanları.....	177
C. Avrupa Birliği ve Din	180
D. Avrupa Birliği’nin Din Eğitimine Yaklaşımı	183

BARIŞ EĞİTİMİ VE İSLAM / Mustafa Köylü..... 199

A. Barış Eğitiminin Tanımı, Alanı, Amacı ve Tarihi Gelişimi ...	199
B. Barış Eğitiminin Gerekli Kılan Sebepler	203
C. Barış Eğitiminin İmkânı.....	209
D. Barış Eğitiminin İslami Temelleri ve Müslümanlar	213

ÖRGÜN VE YAYGIN EĞİTİM KURUMLARINDA BARIŞ EĞİTİMİ / Hüseyin Yılmaz.....	225
A. Barış Eğitimiyle İlgili Temel Kavramlar	227
B. Örgün Din Eğitiminde Barış Eğitimi	234
C. Yaygın Din Eğitiminde Barış Eğitimi.....	237
HOŞGÖRÜ EĞİTİMİ / Recep Kaymakcan	247
A. Hoşgörü ve Tolerans Kavramlarının Tanımı	248
B. Genel Eğitim İçinde Hoşgörünün Yeri	252
C. Hoşgörü Eğitiminde Öğretmenlere Yönelik Bazı Öneriler ...	256
D. Din Öğretimi ve Hoşgörü	259
ÇEVRE EĞİTİMİ / Mustafa Köylü.....	265
A. Çevre Eğitimi Gerekliliği Nedenleri	266
B. Çevre Eğitimi	275
RUH SAĞLIĞI VE DİN EĞİTİMİ / Mustafa Köylü.....	291
A. Din-Bilim İlişkisi	292
B. Ruh Sağlığı ve Din	298
C. Din ve Ruh Sağlığı Arasındaki İlişkinin İzahı	304
BAKIMA MUHTAÇ KİŞİLERE HİZMET VERENLERİN DİNİ DEĞERLER EĞİTİMİ / Naci Kula.....	317
A. Bakıma Muhtaç Kişi ve Bakıma Muhtaçlık	318
B. Bakıma Muhtaç Kişilere Hizmet Edenlerin Yaşadıkları Sıkıntı ve Zorluklar	320
C. Bakım Hizmetleriyle İlgili Sıkıntıların Aşılmasında	322
Değerlerin Önemi	322
CİNSEL EĞİTİM / Emine Keskiner.....	333
A. İlahî Dinler ve Cinsellik.....	336
B. Cinsel Eğitim	342
C. İnternet ve Cinsellik	351

ÖLÜM EĞİTİMİ / Mustafa Köylü	359
A. Çocukların Ölüm Anlayışı.....	360
B. Ölüm Olayının Çocuklar Üzerine Etkisi.....	368
C. Ölüm Eğitimi	372
 YAZARLAR HAKKINDA	 387

GİRİŞ

Din, insanoğlunun tarih boyunca ilgilendiği en temel konulardan birisidir. Her ne kadar bazı dönemlerde dine karşı olumsuz bir tavır takınılıp, toptan reddetme eğilimleri yaşanmışsa da, bir bütün olarak insanlık tarihine baktığımızda, bütün kültür ve coğrafyalarda din ve onun tezahürleri olan inanç, ibadet ve ahlak esaslarına riayet edildiği ve söz konusu toplumların yaşamlarında önemli bir alanı oluşturduğu görülmektedir. Bu durum günümüz modern toplumları için de geçerliliğini sürdürmektedir. Özellikle de 1990'lı yıllarda Sovyetler Birliğinin dağılması sonucu oluşan özgürlükçü bir ortamın etkisiyle ve son olarak da 11 Eylül olayının ardından, tüm dünya ülkelerinde dine ve din eğitime karşı büyük bir ilgi ve yönelimin olduğuna şahit olmaktadır.

Aslında dine ve din eğitime karşı çıkmak, sadece günümüz dünyasında önemli bir yere sahip olan temel insan haklarına karşı çıkmak anlamı taşımamakta, aynı zamanda günümüz modern biliminin kanıtlandığı insanın en temel psikolojik ihtiyacı olan inanma duygusuna da karşı çıkmaktır ki, bu asla kabul edilebilir bir durum değildir. Nasıl ki insanın inkar edilemez biyolojik ihtiyaçları varsa, aynı şekilde, karşılanmadığı takdirde bireyi son derece psikolojik açıdan rahatsız edecek olan inanma ihtiyacı ve inandığı dinin emir ve yasaklarını yerine getirme özgürlüğü de vardır.

İşte tüm bu bireysel ve toplumsal gelişmeler sonucu günümüzde, din ve din eğitimi hak ettiği saygıyı yeniden kazanmış bulunmaktadır. Günümüzde artık hiçbir devlet, din ya da din eğitimini inkar etme ya da reddetme gibi bir

tutum ve davranış içine girmemekte, hatta toplumsal farklılıkları da dikkate alarak, daha çoğulcu bir din eğitimi vermenin yollarını aramaktadır. Nitekim UNESCO'nun 2002'de yaptığı araştırmaya katılan 142 ülkenin 73'ünde zorunlu veya seçmeli olarak okul programı içerisinde din dersi bulunmaktadır.¹ Okul programı içinde din dersine yer vermeyen ülkeler de ya farklı dersler içerisinde ya da çeşitli dini kurumlar vasıtasıyla vatandaşlarına din eğitimi imkanı sunmaktadır. Dolayısıyla günümüzde, yetişen nesillere din eğitiminin verilip verilmemesi konusu değil, nasıl verilmesi gerektiği tartışılmaktadır.

Günümüzde bir taraftan din eğitimine yönelim artarken, bir taraftan da ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda din eğitiminin hem içeriği, hem de metot ve yöntemleri değişmiştir. Geçmişte içerik olarak daha çok ilmiyal bilgilerine yer verilip, sadece inanılan dinin eğitimi ve öğretimi yapılırken, günümüzde artık daha çok psikolojik ve sosyolojik gerçeklikler çerçevesinde çoğulcu bir yöntem izlenmektedir. Örneğin batı dünyasına baktığımızda, yirminci yüzyılın başlarından itibaren din eğitimi, dinin daha çok psikolojik temelleriyle ilgileniyordu. Bu anlayışın bir sonucu olarak da daha çok, din eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalar bireylerin dini gelişimleriyle ilgiliydi. 1950'li yıllardan sonra ise, çoğulculuğun hakim duruma gelmesiyle birlikte daha çok dinin sosyolojik temellerine ilişkin çalışmalara önem verildiğini görmekteyiz. Son elli yılda ise, küreselleşmenin ve küreselleşmenin neden olduğu sorunlara paralel olarak da din eğitimi daha çok, küresel sorunlara çözüm üretebilecek muhtevaya bürünmeye başladı. Bu gelişmelerin neticesinde din eğitimine ilişkin çalışmalar, dinin bireysel ve sosyal boyutlarından ziyade küresel ölçekteki sorunlar karşısında dinin gücünden faydalanmaya başlandı. Zira küreselleşme beraberinde ciddi anlamda küresel nitelikli sorunlara da neden olmuştu. Artık din eğitiminin amacı, gelecek nesilleri sadece inançlı bireyler olarak yetiştirmek değil, çoğulcu bir toplumda yaşamanın gereklerini ve küresel nitelikli sorunları da dikkate alarak bu sorunları çözmeye muktedir bireyler yetiştirmeyi hedeflemektir. Dolayısıyla günümüzde özellikle gelişmiş ülkelerin din eğitimi müfredatlarına ya da araştırma alanlarına baktığımızda, din eğitimi konularının daha çok "sorun ve hizmet" temelli bir muhtevaya sahip olduğunu görmekteyiz.

1 Bkz. Jean-François and Massimo Amadio, "Teaching Time Allocated to Religious Education in Official Timetables," *Prospects*, vol. XXXIII, no. 2 (June 2003; ss. 214-217).

Ancak ülkemizdeki din eğitimi çalışmalarına baktığımızda, henüz bu noktaya ulaştığımız söylenemez. Nedeni de hem din eğitimi biliminin ancak 1985'li yıllarda bir bilim dalı olarak kurulması, hem de Cumhuriyet tarihi boyunca, din eğitiminin içeriğinden ve metodundan ziyade, din eğitiminin meşruiyeti üzerindeki tartışmalar din eğitimi alanındaki çalışmaları geciktirmiştir.² Ancak son zamanlarda din eğitiminin içeriği, yöntem ve metodu bilimsel olarak tartışılmaya başlanmıştır. Oysa diğer ülkelerin pek çoğunda böyle bir sorun olmadığından, din eğitiminin hem bilimselleşme süreci daha hızlı tamamlanmış, hem de farklı alanlarda çalışmalar yapılmıştır.

İşte son zamanlarda diğer dünya ülkelerinde tartışılan küresel ve teolojik konular, ülkemizde de yavaş yavaş tartışılmaya ve din eğitiminin ilgi alanlarından birisi olmaya başlamıştır. Editörlüğünü yaptığımız kitabın esas amacı da, henüz ülkemizde üzerinde çok fazla çalışılmayan, ancak pek çok gelişmiş ülkede din eğitiminin önemli araştırma alanlarından olan bazı konuları ortaya koyarak, bu alanda neler yapılabileceğine yönelik bir yol haritası çizmektir.

Din Eğitimi alanında çalışma yapacak olanları, alanla ilgili temel konularda haberdar etmek ve yapacakları çalışmalarda onlara yardımcı olmak amacıyla oluşturulan bu kitap, din eğitimi alanında çalışan akademisyenler tarafından farklı yerlerde yayınladıkları toplam 14 konu ve bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm, Nurullah Altaş tarafından yazılmış olup, "Küreselleşme, Çok Kültürcülük ve Din Eğitimi," başlığını taşımaktadır. Altaş bu bölümde, son zamanların en popüler tartışma konularından birisi olan "küreselleşme" ve ona bağlı olarak gündemimize giren "yerelleşme"nin kültür ve din üzerindeki etkilerini tartışmaktadır. Altaş, bölümünü üç temel üzerinden ele almaktadır: İlk olarak, küreselleşme ve yerelleşmenin kültürler üzerindeki etkilerini incelemekte; ikinci olarak, küreselleşme ve yerelleşmenin dinler üzerine etkilerine değinmekte; son olarak da, küreselleşme ve yerelleşmenin din eğitimi üzerine olan etkilerini tartışmaktadır.

İkinci bölümünün konusu, "Dini Çoğulculuk ve Din Eğitimi" olup, Mustafa Köylü tarafından yazılmıştır. Köylü'nün, son zamanlarda ilahiyat alanından en çok tartışılan konulardan birisi olan dini çoğulculuğu ele alıp incelediği

2 Ülkemizde din eğitimi biliminin bilimselleşme sürecinin geç olmasının nedenleri için bkz. Cemal Tosun, *Din Eğitimi Bilimine Giriş*, Ankara: Pegem Akademi, 4. Baskı, 2010, ss. 37-43.

bu bölüm, beş kısımdan oluşmaktadır. Köylü, birinci kısımda dini çoğulcuğun tanımını ve tarihi gelişimini ele alıp incelemekte; ikinci kısımda, daha çok batı din felsefesi ve teolojisi açısından, dini çoğulculuğun teolojik boyutlarını tartışmakta; üçüncü kısımda, dini çoğulculuğun temel prensiplerine değinmekte; dördüncü kısımda, dini çoğulculuğa ilişkin eğitim modellerinden bahsetmekte; beşinci ve son kısımda ise, dini çoğulculuğun geleceğine ilişkin öngörülerde bulunmaktadır.

Üçüncü bölümün konusu ise, Recep Kaymakcan tarafından kaleme alınan “Din Eğitiminde Çoğulculuk ve Yapılandırıcılık: Türkiye Örneği”dir. Bir önceki bölüm, daha çok batı dünyasından ve Hıristiyanlık bakış açısından ele alınıp incelenirken, bu bölüm, Türkiye örneği açısından ele alınarak incelenmiştir. Kaymakcan bu bölümde, son zamanlarda Türk Milli Eğitim sisteminin önemle üzerinde durduğu eğitim ve öğretim yaklaşımlarından birisi olan yapılandırıcılık kavramı üzerinde durmaktadır. Bu bağlamda yazar, önce, din eğitimi ve yapılandırıcı öğrenme kuramı üzerinde durmakta, yapılandırıcılık hakkında detaylı bilgiler vererek, bu yaklaşımın din öğretimi alanında da uygulanıp uygulanamayacağını tartışmaktadır. İkinci kısımda, İslam içerisinde çoğulculuk olarak yine son zamanların en tartışmalı konularından birisi olan Alevilik öğretiminin imkanı ve sınırları üzerinde durmaktadır. Son kısımda ise, yine DKAB müfredat programlarında yer alan diğer dinlerin öğretimi konusunu eski programla karşılaştırmalı olarak ele alıp irdelemektedir.

Mahmut Zengin tarafından yazılan dördüncü bölümün konusu da yine “Yapılandırıcı Yaklaşım ve Din Öğretimi”dir. Zengin bu bölümde, son zamanlarda bütün eğitim ve öğretim programlarında önemli bir değişikliğe neden olan “yapılandırıcı” yaklaşım üzerinde durmakta, daha sonra da bu yaklaşımın din öğretimi açısından ne tür sonuçları olabileceğini DKAB programları bağlamında ele alarak incelemektedir. Daha sonra da bu programın ve yaklaşımın bizzat uygulayıcıları durumunda olan ilköğretim DKAB öğretimi programı kapsamında öğretmenlerle yapılan nitel görüşme verilerine dayanarak bir değerlendirme yapmaktadır.

Beşinci bölümün konusu, Bayramali Nazıroğlu tarafından yazılan, “Vatandaşlık ve Din Eğitimi” konusudur. Günümüz dünyasında küreselleşme

ve yerelleşme hareketlerinin bir sonucu olarak, son zamanlarda sosyal bilim-ler alanında en çok tartışılan konulardan birisi de vatandaşlıktır. Vatandaşlık kavramı çeşitli disiplinler tarafından ele alıp incelenmektedir. Nazıroğlu da bu bölümde vatandaşlık eğitimiyle din eğitimi arasındaki ilişkiyi ele alarak önce, vatandaşlığın ne olduğuna değinip, kısaca vatandaşlık eğitiminden bahsetmekte, daha sonra Türk eğitim sistemindeki vatandaşlık eğitimiyle din eğitimi arasındaki ilişkinin gelişim seyrini ele almaktadır. Son olarak da, Türkiye’de din, eğitim ve vatandaşlık üçgeni üzerinde oluşan paradigmanın bir değerlendirmesini yapmaktadır.

Altıncı bölümün konusu “Avrupa Birliği ve Din Eğitimi” konusu olup, İbrahim Turan tarafından yazılmıştır. Bilindiği gibi, 1959 yılından beri Türkiye, günümüzde adlandırıldığı şekliyle AB’ye üye olmak için çalışmalarını yürütmektedir. AB pek çok alanda olduğu gibi, Türkiye’nin eğitim sistemi ni de doğrudan olmasa da dolaylı olarak etkilemektedir. Turan bu bölümde, AB’nin din eğitimi konusundaki yaklaşımını ele alıp değerlendirmektedir. Bölüm temel olarak dört kısımdan oluşmaktadır. Yazar birinci kısımda, kısaca AB’nin tarihi gelişimi hakkında bilgi vermekte; ikinci kısımda, AB’nin yetki alanlarından bahsetmekte; üçüncü kısımda AB din ilişkisi hakkında bilgi vermekte; dördüncü kısımda ise, Birliğin din eğitimine yaklaşımını ve bu konudaki tutumunu ortaya koymaktadır.

Yedinci bölümün konusu Mustafa Köylü tarafından yazılan “Barış Eğitimi ve İslam”dır. Günümüz dünyasının en önemli sorunlarından birisi de savaşlar veya savaşlara hazırlık adı altında yapılan savunma harcamaları ile sosyo-ekonomik dengesizliklerdir. İşte dünya ülkeleri bir taraftan bütçelerinin önemli bir kısmını savunmaya ayırırken, bir taraftan da hem ülkeler içinde hem de ülkeler arasında ciddi anlamda sosyo-ekonomik adaletsizlikler yaşanmaktadır. Bu küresel nitelikteki sorunlarla mücadele etmenin en etkili yollarından birisi de “barış eğitimi” olarak adlandırılan eğitim şeklidir. İşte Köylü bu bölümde, önce barış eğitiminin tanımını, alanını, amacını ve tarihi gelişimini ele almakta; daha sonra barış eğitimi gerekli kılan nedenler üzerinde durmakta; en son olarak da İslam ülkeleri açısından barış eğitiminin imkanı ve sınırlılıkları üzerinde durarak din eğitimiyle olan ilişkisini ele alıp incelemektedir.

Sekizinci bölümün konusu, “Örgün ve Yaygın Din Eğitimi Kurumlarında Barış Eğitimi”dir. Hüseyin Yılmaz tarafından yazılan bu bölümde, biraz daha özel alana çekilerek, ülkemizdeki örgün ve yaygın din eğitimi kurumlarındaki barış eğitimini ele almaktadır. Yılmaz da bu bölümde, önce barış, barış eğitimi ve İslam’ın barış eğitimine bakışı gibi teorik konulara değinmekte, daha sonra da örgün ve yaygın din eğitimi kurumlarındaki barış eğitiminin imkanı ve vasıtaları üzerinde durmaktadır.

Dokuzuncu bölümün konusu, “Hoşgörü Eğitimi” olup, Recep Kaymakcan tarafından yazılmıştır. Bireylerin hak ve özgürlüklerinin güvence altına alındığı günümüz modern, demokratik ve çoğulcu toplumlarında en merkezi role sahip olan kavramlardan birisi de hoşgörü kavramıdır. Hoşgörü, bir bakıma toplum içinde barış ve huzur içinde yaşamının en temel kurallarından birisidir. Kaymakcan da son zamanlarda yine özellikle çoğulcu bir özelliğe sahip olan batı toplumlarında ortaya çıkan hoşgörü eğitimi bağlamında, önce hoşgörü ve tolerans kavramlarının analizini yapmakta, daha sonra genel eğitim içinde hoşgörünün yerine değinerek, din eğitimi ve hoşgörü arasındaki ilişkiyi ele alıp incelemektedir.

Onuncu bölümde, Mustafa Köylü tarafından yazılan “çevre eğitimi” ele alınmaktadır. Günümüz modern dünyasının en önemli sorunlarından birisi de çevre sorunlarıdır. Çevre sorunları, sadece endüstrileşmiş ülkelerin bir sorunu olmayıp, tüm dünya ülkelerini tehdit eden ciddi bir sorundur. Köylü de bu bölümde, öncelikle çevre eğitimini gerekli kılan nedenler üzerinde durmakta, daha sonra da, son zamanlarda ortaya çıkan çevre eğitimi ve yöntemleri üzerinde durmaktadır.

On birinci bölümün konusu, “Ruh Sağlığı ve Din Eğitimi” olup, Mustafa Köylü tarafından yazılmıştır. Köylü bu bölümde önce, on sekizinci asırdan günümüze kadar devam eden din-bilim ilişkisini ele almakta, daha sonra, özellikle batı toplumlarında dinle ruh sağlığının çeşitli boyutları üzerinde yapılan ampirik çalışmalara yer vermekte, en son olarak da, ruh sağlığı ile din arasındaki ilişkiyi izah ederek, yapılan bu çalışmalar doğrultusunda dinin ruh sağlığına olan olumlu katkılarından bahsetmektedir.

On ikinci bölümün konusunu, Naci Kula’nın yazdığı, “Bakıma Muhtaç Kişilere Hizmet Verenlerin Dini Değerler ve Eğitimi,” konusu oluşturmak-

tadır. Kula bu bölümde, insan hayatını anlamlı kılan değerlerle bu değerler içerisinde önemli bir yer tutan dini değerlerin bakıma muhtaç kişilere hizmet verenlerin karşılaşılabileceği sıkıntıları aşmadaki rolü üzerinde durmaktadır. Bu nedenle yazar, önce bakıma muhtaç kişi ve onlara hizmet edenlerin karşılaşacağı bazı sıkıntılara değinmekte, daha sonra da bakıma muhtaç kişilere hizmet verenlerin karşılaştığı zorlukları aşmada bazı dini değerlerin öneminden bahsetmektedir.

On üçüncü bölümün konusunu, Emine Keskiner'in yazdığı "Cinsel Eğitim" konusu oluşturmaktadır. Hangi çağda ya da dünyanın neresinde olursa olsun, en temel ilgi alanlarından birisi de hiç şüphesiz cinsel yaşam ve cinsellik sorunu olmuştur. Bununla beraber, cinsellik insanlığın en ayrılmaz bir yönünü oluşturmasına rağmen, modern anlamda cinsel eğitim konusu oldukça yeni bir eğitim alanıdır. Oysa cinsellik sadece biyolojik boyutu olan bir kavram olmayıp, aynı zamanda hukuki, dini, tıbbi ve eğitimsel boyutu da olan bir kavramdır. İşte Keskiner, bu önemli konuyu ele alıp incelemektedir. Keskiner bu bölümde önce, ilahi dinler ve cinsellik konusuna değinmekte, daha sonra cinsel eğitimi ele almakta, en son olarak da, internetin cinsellik üzerine olan etkilerini tartışmaktadır.

Son bölüm olan on dördüncü bölümün konusu ise, "Ölüm Eğitimi"dir. Bilindiği gibi doğmak ve yaşamak kadar en tabii olan ve kaçınılması imkansız olan olaylardan birisi de ölümdür. Son derece tabii olmasına ve kaçınılması imkansız olmasına rağmen, insanları en çok kaygılandıran, korkutan ve dehşete düşüren de ölüm olayıdır. Ölümden herkes farklı şekillerde, ancak mutlak anlamda etkilenmektedir. Bununla beraber, ölüm olayından en çok etkilenenler ise, çocuklardır. İşte bu bölümde, Mustafa Köylü daha çok çocuklarla ölüm arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Bunun için de önce, çocukların ölüm anlayışlarını ele almakta, daha sonra ölüm olayının çocuklar üzerindeki etkilerini incelemekte, en son olarak da, anne babasını ya da yakınlarını kaybeden çocuklara nasıl bir ölüm eğitimi verileceği konusunu tartışmaktadır.

Kısaca kitabın içeriğine yer verdikten sonra, biraz da kitabın oluşturulması aşamasından, metot ve yöntemlerinden bahsetmek istiyorum. Kitabın başlığından da anlaşılacağı gibi, kitabın içerdiği konular, din eğitimi bağlamında son zamanlarda tartışılan farklı başlıklardan oluşmaktadır. Her ne kadar ilk

bakışta bazı konular din eğitiminin konusu gibi gözükmesine de, başta da belirttiğimiz gibi, bundan böyle din eğitiminin konusunu, sadece inanılan dinin inanç, ibadet ve ahlak esasları oluşturmayacak, daha çok bireysel, toplumsal hatta küresel nitelikli sorunlar oluşturacaktır. Hatta dinlerin önemi ve önceliği de onların mevcut sorunlara verdiği cevaplarla ölçülecektir. Bu bakımdan yukarıda ele aldığımız konulara biraz da İslami öğretiler açısından bakıp, bu sorunlara İslam bakış açısından cevaplar üretmek durumundayız. Daha önce de belirttiğimiz gibi, bu çalışmanın en temel amaçlarından birisi de budur.

Kitabın içeriği oluşturulurken, öncelikle Din Eğitimi alanında yazılan bütün konular taranarak, kitabın başlığına uygun konular tespit edilmiş, daha sonra da bu konuları yazan akademisyenlerle iletişime geçilmiştir. Meslektaşlarımızın gönderdikleri yazılar, dikkatle okunarak, hem şekil hem de içerik açısından belli bir tutarlılık oluşturulduktan sonra ve yazarların onayı alındıktan sonra son şekli verilmiştir. İçerik olarak bazı müdahalelerimiz olduysa da, meslektaşlarımızın kullandıkları kaynak gösterme sistemine müdahale edilmemiştir. Kimi APA sistemini tercih etmiş, kimisi ise, dipnot sistemini kullanmıştır. Ancak bütün bölümler, belli bir mantık içerisinde yazılmıştır. Önce giriş kısmıyla konunun önemi ve içeriğinden bahsedilmiş, daha sonra konu detaylandırılmış, sonunda da kısa bir değerlendirme yapılmıştır. Kaynaklar ise, her bölümün sonuna eklenmiştir. Kitabın en sonunda ise, "Yazarlar Hakkında" başlıklı ilave bir bölüm eklenmiştir. Burada yazarların özgeçmişine, yaptıkları çalışmalara ve ilgi alanlarına yer verilmiştir.

Elbette kitabın bu şekle gelmesine pek çok kişinin katkısı olmuştur. Her şeyden önce, yazdıkları bölümlerle kitabın oluşmasına katkı sağlayan tüm meslektaşlarıma teşekkür ederim. Özellikle de hem bölüm yazmak suretiyle, hem de gönderilen tüm bölümleri dikkatle okuyup, içerik ve şekil açısından belli bir tutarlılığa kavuşmasını sağlayan Yrd. Doç. Dr. İbrahim Turan ile Dr. Bayramalı Nazıroğlu'na da teşekkür ederim. Son olarak, kitabın basımını gerçekleştiren Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları yetkililerine de teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmanın tüm öğrencilerimize ve okurlarımıza faydalı olmasını ve bu alanda daha ciddi ve daha özgün çalışmaların yapılmasına katkı sağlamasını dilerim.

Samsun, Ocak 2012.

Prof. Dr. Mustafa Köylü